

استاد نادان

پنج درس در باب رهایی فکر

ژاک رانسیر

ترجمه

آرام قریب

www.ketab.ir

سرشناسه	: رانسیر، ژاک، ۱۹۴۰-م. Rancière, Jacques
عنوان و نام پدیدآور	: استاد نادان: پنج درس در باب رهایی فکر / ژاک رانسیر؛ ترجمه آرام قریب.
مشخصات نشر	: تهران: شیرازه کتاب، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۹ ص:؛ ۱۴/۵*۲۱/۵ س.م.
فروست	: مجموعه مفاهیم علوم اجتماعی؛ ۲۵
شابک	: ۱-۱۲-۸۵۱۴-۶۰۰-۹۷۸
فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Maître ignorant
عنوان دیگر	: پنج درس در باب رهایی فکر.
موضوع	: ژاکوتو، ژان- ژوزف، ۱۷۷۰-۱۸۴۰م. Jacotot, Jean-Joseph
موضوع	: مربیان-فرانسه-سرگذشتنامه.
موضوع	: آموزش و پرورش-فلسفه.
موضوع	: آموزش و پرورش-فرانسه-مشارکت والدین
موضوع	: Education—France—Parent Participation
موضوع	: Education—Philosophy
موضوع	: Education—France—Biography
سناسه روده	: قریب، آرام، ۱۳۳۸-، مترجم.
رده ی کنگ	: ۱۳۹۵/۲/۲ LB۶۷۵
رده بندی ی بی	: ۳۷۰/۱
شماره کتابشناسی	: ۳۳۰۴۱۰

استاد نادان

پنج درس در باب رهایی فکر

نویسنده: ژاک رانسیر

مترجم: آرام قریب

انتشارات: شیرازه کتاب

طراح جلد: پردیس خرمی

تیراژ: ۷۷۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۵

حق چاپ و نشر محفوظ است.

تهران: صندوق پستی: ۱۱۱-۱۳۱۴۵

تلفن: ۸۸۹۵۲۲۹۷ - فکس: ۸۸۹۵۱۶۹۱

همراه: ۰۹۳۶۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.net

فهرست مطالب

۹	یادداشت دبیر مجموعه
۱۱	فصل اول: یک ماجرای فکری
۱۵	نظام تبیین
۲۰	اتفاق و اراده
۲۵	استاد رهانند
۲۹	حلقه قدرت
۳۵	فصل دوم: درس نادان
۳۷	جزیره کتاب
۴۳	کالیسو و قفل ساز
۴۸	استاد و سقراط
۵۱	قدرت نادان
۵۵	آنچه به هرکس مربوط می شود
۶۳	ناینا و سگش
۶۶	همه چیز در همه چیز است
۷۱	فصل سوم: خرد انسان های برابر
۷۲	مغزها و برگ ها

۷۷	 حیوانی دقیق
۸۳	 اراده‌ای که هوش را به خدمت گرفته است
۸۷	 اصل صحت
۹۱	 خرد و زبان
۹۹	 من هم نقاش هستم!
۱۰۱	 آموزه شاعران
۱۰۶	 اجتماع انسان‌های برابر

۱۱۱	 فصل چهارم: جامعه خوارشماری
۱۱۳	 قوانین گردش
۱۱۸	 اشتیاق نابرابری
۱۲۱	 جنون بلاغت
۱۲۶	 مهتران کهنتر
۱۳۰	 پادشاه فیلسوف و مردمان خردمختار
۱۳۳	 چگونه می‌توان به شکلی عقلایی پی‌عقو کرد؟
۱۴۱	 بیانات آونتین

۱۴۵	 فصل پنجم: رهاننده و میمون‌اش
۱۴۶	 روش رهاننده و روش اجتماعی
۱۵۱	 رهایی انسان‌ها و تعلیم مردم
۱۵۶	 انسان‌های خواهان پیشرفت
۱۶۲	 گوسفندان و انسان‌ها
۱۶۷	 محفل پیشروها
۱۷۵	 روی سر مردم

۱۸۲		بیروزی سیاق کهنه
۱۸۶		جامعه تربیتی شده
۱۹۱		حکایت‌های پانه‌گستیک
۱۹۷		مقبره زهابی

یادداشت دبیر مجموعه

در سال ۱۸۱۸ ژوزف راکوتو، انقلابی فرانسوی‌ای که با بازگشت سلطنت به این کشور مجبور شد به کشور هلند پناهنده شود، به اجبار زمانه به عنوان مدرس ادبیات فرانسه به استخدام دانشگاه لوون درآمد که توسط گیوم اول پادشاه سلطان‌نشین هلند تأسیس شده بود. او که موفق شده بود بدون آنکه کلمه‌ای هلندی بداند و در نتیجه بدون آنکه رسی و دانشجویانش بدهد به آن‌ها زبان فرانسه بیاموزد، به تدریج تدریس فرانسه را رها کرد و از طریق تدریس تمامی رشته‌های هنری و علمی، به تبلیغ آن روشی پرداخت که خود نام آن را «رهایی فکر» گذاشت. رهایی فکر یک شعار بیشتر نداشت و آن این بود که همه ابناء بشر از هوشی یکسان برخوردارند و این نظام آموزشی است که آنان را به تبیین‌گر یا توضیح‌دهنده در یکسو و تبیین‌پذیر یا توضیح‌شنونده در سوی دیگر تقسیم می‌کند. نظامی که ژاکوتو خود آن را «نظام کودن‌ساز» نام‌گذاری کرده بود.

در این کتاب، رانسیر از طریق بازخوانی مسیر فکری ژاکوتو، یعنی رشته‌های او و همراهانش در نشریه‌ای که منتشر و در سرتاسر اروپا پخش می‌کردند، و همچنین بررسی اصول و مبانی مکتب آموزشی‌اش که در واقع چیزی نبود جز دعوت به بسیج اراده افراد برای آموختن، ما را به تأملی فلسفی در باب آموزش دعوت می‌کند. تأملی که از طریق مثال‌های عینی این تجربه، نهایتاً تأمل در یک چیز بیشتر نیست و آن اینکه آموزش، همانند آزادی دادنی نیست بلکه به‌دست‌آوردنی است.

کتاب استاد نادان، جایگاهی محوری در مجموعه آثار رانسیر اشغال می‌کند و به

معنایی می‌توان آن را گذار از توجه وی به حوزه مباحث نظری در ارتباط با رهایی طبقه کارگر به مباحثی کلان‌تر در حوزه رهایی از تمامی اشکال اجتماعی اعمال قدرت دانست.

در عمل نیز آشنایی رانسیر با ژاکوتو از طریق مطالعاتش در باب تلاش‌های روشنفکرانه و ادیبانه کارگرانی صورت گرفت که او تاریخ یا قصه آن‌ها را در معروف‌ترین کتابش که در سال ۱۹۸۱ میلادی با عنوان *شب‌های پرولتاریا* منتشر شد، بیان کرد. طی آن تحقیق تاریخی بود که رانسیر با شخصیتی به نام ژاکوتو آشنا شد. کارگران فرزندانشان را برای «تحصیل» یا چنانکه خود می‌گفتند «اخذ معلومات» به نزد وی می‌فرستادند و گاه نیز خود با همین هدف کودکانشان را همراهی می‌کرد. آن‌هم در سده‌ای انقلابی که ده‌ها و صدها گروه و شخصیت خیرخواه و انسان‌دوست و وطن‌پرست در تلاشی روزمره بودند برای آنکه بهترین روش‌های آموزشی را کشف کرده و به مدد خیرین یا دولت‌ها و شاهزادگان منورالفکر آن‌ها را در اختیار مایات فرودستی قرار دهند که همه متفق‌القول بودند بدون سوادآموزی‌شان امکان اجراء وعده‌های عصر روشنگری میسر نخواهد گشت. مکاشفه ژوزف ژاکوتو چیزی نیست مگر دعوت به معکوس کردن منطق نظام تبیین‌گر. دعوت به پذیرش این امر که تبیین، چاره‌ای ضروری برای ناتوانی در فهم این موضوع نیست و بالعکس این ناتوانی، مسازای است که دریافت تبیینی از جهان را شکل داده‌است. تبیین‌کننده است که به ناچار از دارد و نه برعکس. به واسطه بازخوانی تجربه ژاکوتو، رانسیر سواندگان کتاب را فرامی‌خواند که داستان رهایی به واسطه برابری را در مقابل گفتار رهایی به میان استادان تبیین‌گر و توضیح‌دهنده قرار دهند. برای رانسیر، ارتباط میان قدرت و کلام «استاد» همان ارتباط میان افسانه‌های ضعف فرودستان است که گویی برای رها، نیازمند کسانی هستند که تاریخ را برای‌شان تبیین کنند. پیشنهاد رانسیر آن است که این افسانه‌ها را در مقابل داستان واقعی رهایی که با پیش‌فرض برابری هوش آغاز می‌شود و برابری بالقوه اتحاد جامعه نقشه راه آن است، قرار دهیم.

مراد ثقفی